

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان سیستان و بلوچستان، شهر زاهدان، مدرسه علمیه تخصصی حضرت نرجس سلام الله عليها

عنوان تحقیق

راهکارهای اجتماعی پیشگیری از فساد اداری از دیدگاه آیات و روایات

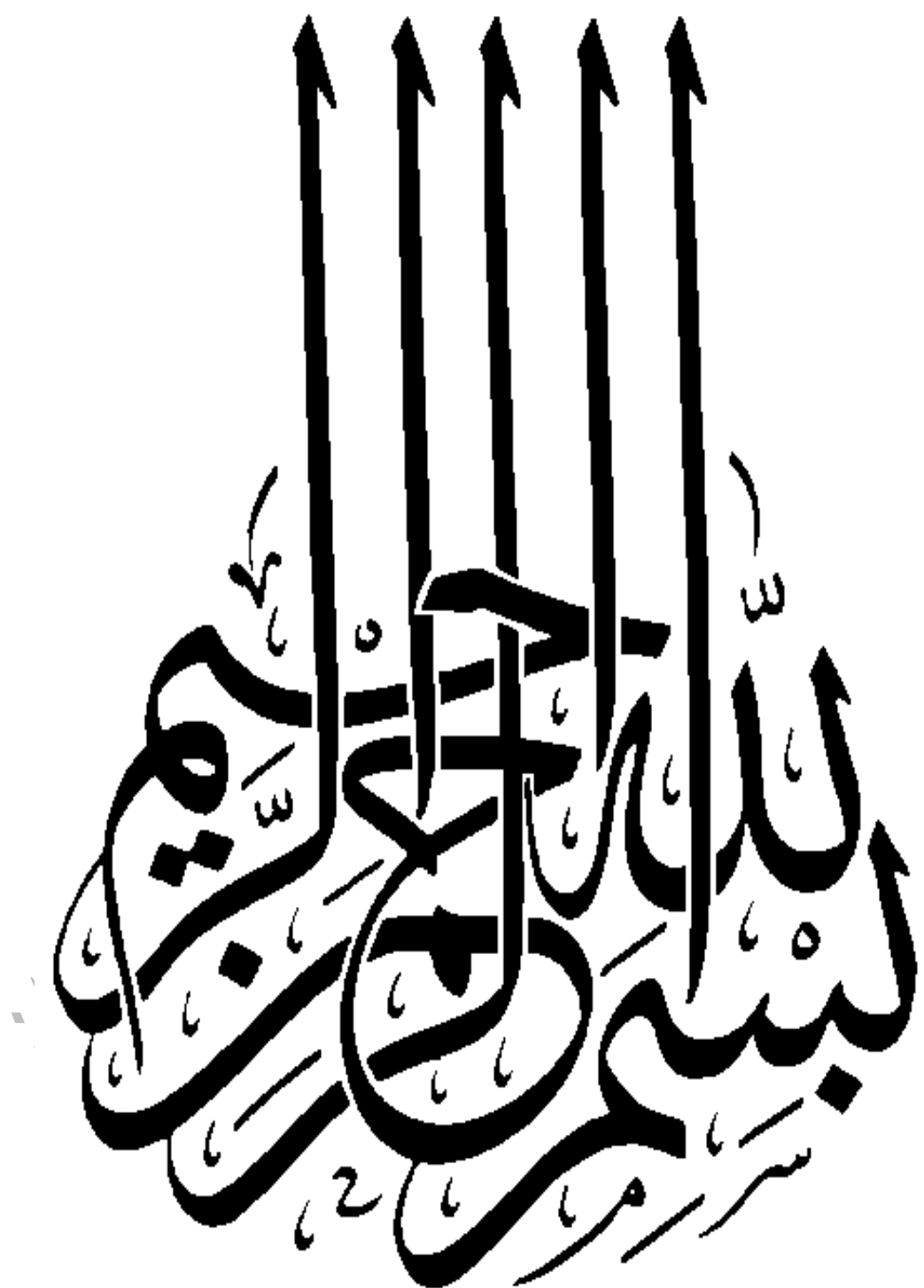
استاد راهنما:

حجت الاسلام دکتر مهدی بیات مختاری

محقق:

نوشین رکن آبادی

۱۴۰۳

تحمیدیه

حق‌شناسی و سپاس‌گویی از خصلت‌های بهشتیان است که هنگام گام نهادن در آن، این‌گونه سپاس‌خدا را ترنم می‌کنند: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ». بر پایه فرموده ارجمند رضوی: «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعَمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ -»

تقدیم به:

این پایان نامه را تقدیم می‌کنم به ساحت مقدس قطب عالم امکان، حضرت ولی عصر (عج) وارواح طیبه
ی شهدا و امام راحل (ره) و به مهربان‌ترین همراهان زندگیم که با حضورشان و همراهی‌شان همیشه راه را
به من نشان داده‌اند و مرا در این راه استوار و ثابت قدم نموده‌اند و همچنین در انجام این پژوهش یاری
کرده‌اند و حضورشان همیشه گرما بخش روح من بوده است.

مرکز تحقیقات علمی
دوره‌های علمی
خواهران

تشکر:

با سپاس فراوان از خداوند سبحان که ما را حیات بخشید و به طریق کسب علم و دانش رهنمون کرد و به مشایعت و همراهی با رهروان علم و دانش مفتخرمان ساخت و کسب علم و دانش را روزی مان کرد.

اکنون که به یاری پروردگار و یاری و راهنمایی اساتید بزرگ موفق به پایان این رساله شده‌ام وظیفه خود دانسته که نهایت سپاس گزاری را از تمامی عزیزانی که در این راه به من کمک کرده‌اند را به عمل آورم؛

در آغاز از زحمات استاد عزیز و بزرگوارم جناب **حجت الاسلام دکتر مهدی بیات مختاری** که ما را با روش‌های نوین تدوین متون پژوهشی آشنا نمودند و با تشکر از ایشان که در تمام مراحل تحصیل مورد تشویق قرار داده و در اثنای دوران تحصیل با همه سختی‌ها و مرارت‌ها صبوری مبذول فرمودند.

۱۳. ربیعی، علی، زنده باد فساد! جامعه شناسی سیاسی فساد در دولت‌های جهان سوم، چاپ پنجم، تهران: نشر سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۳.
۱۴. ریموند گسن، جرم شناسی کاربردی، ترجمه مهدی کی نیا، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۰.
۱۵. سادات، محمدعلی، اخلاق اسلامی، چ بیستم، تهران، سمت، ۱۳۷۷.
۱۶. طالقانی، محمود، پرتوی از قرآن، ۶ جلد، چاپ: ۴، تهران، شرکت سهامی انتشار ایران، ۱۳۶۲ ه.ش.
۱۷. عباس‌زادگان، محمد، فساد اداری، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۸۳ ش.
۱۸. عمید، حسن، فرهنگ عمید، تهران، میلاد نور، ۱۳۹۸.
۱۹. قرائتی، محسن، تفسیر نور، تهران: مرکز نشر درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۵ ش.
۲۰. کوهن، بروس، مبانی جامعه شناسی، مترجم غلام عباس توسلی، رضا فاضل، نشر سیمیا، ۱۳۸۹/۱۲/۹.
۲۱. مسعودی، محمد اسحاق. پژوهشی در امر به معروف و نهی از منکر، سوم، تهران: بین الملل، ۱۳۷۸.
۲۲. مصباح یزدی، محمدتقی، آموزش عقاید، چ بیست‌ویکم، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۵.
۲۳. _____، حقوق و سیاست در قرآن، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ره، ۱۳۷۷.
۲۴. _____، جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن، تهران، بین‌الملل، ۱۳۹۱.
۲۵. _____، اصلاحات ریشه‌ها و تیشه‌ها، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (قدس سره)، قم، ۱۳۹۳.
۲۶. مطهری، مرتضی، بیست نوشتار، چ بیست‌ونهم، تهران، صدرا، ۱۳۸۷.
۲۷. _____، مقدمه‌ای بر جهان بینی اسلامی (جامعه و تاریخ)، قم، صدرا، ۱۳۹۶.
۲۸. _____، مجموعه آثار، قم، انتشارات صدرا، ۱۳۷۰.

۲۹. معین، محمد، فرهنگ معین، چ چهارم، تهران، ساقی، ۱۳۸۸.
۳۰. مقام معظم رهبری، ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه، تاریخ ۱۳۸۷/۱۰/۲۱.
۳۱. -----، بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۰.
۳۲. -----، بیانات در حرم مطهر رضوی، تاریخ ۱۳۹۳/۰۱/۰۱.
۳۳. مکارم شیرازی، ناصر و دیگران، تفسیر نمونه، چ بیست‌وششم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۰.
۳۴. منصور وثوقی و علی اکبر نیک خلق، مبانی جامعه‌شناسی، تهران: انتشارات بهینه، ۱۳۸۶، ص ۲۶.
۳۵. مهاجرنیا، محسن، دولت در اندیشه‌ی سیاسی فارابی، تهران: دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۰.
۳۶. نبوی، محمد حسن. مدیریت اسلامی. قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲.
۳۷. نقیب زاده، احمد، درآمدی بر جامعه‌شناسی سیاسی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۷۹.

کتب عربی

۳۸. ابن خلدون، عبدالرحمان بن محمد، مقدمه ی ابن خلدون، ترجمه ی: محمد پروین گنابادی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۵.
۳۹. ابن سعد، محمد بن سعد. الطبقات الکبری. محقق: محمد عبدالقادر عطا، بیروت: دار الکتب العلمیه، منشورات محمد علی بیضون، بی تا.
۴۰. ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، تحف العقول، محقق، مصحح، غفاری، علی اکبر، چاپ دوم، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ ق.
۴۱. ابن منظور، لسان العرب، چ سوم، قم، ادب و حوزه، ۱۴۰۵ ق.
۴۲. ابن هشام، عبد الملک بن هشام. السیره النبویه لابن هشام (سیره ی ابن هشام)، مصححین: ابراهیم آبیاری، مصطفی سقا و عبدالحفیظ شبلی، بیروت: انتشارات دار المعرفه، بی تا.

۴۳. ابن وردی، عمر بن مظفر (زین الدین). تاریخ ابن الوردی. چاپ دوم، نجف: انتشارات مطبعة الحیدریه، ۱۳۸۹ ق.
۴۴. انصاری، مرتضی، مکاسب محرمة، قم: انتشارات کنگره جهانی بزرگداشت شیخ اعظم انصاری، ۱۴۱۵ ق.
۴۵. بحرانی، میثم بن علی، شرح نهج البلاغه، قم: دارالحبیب، ۱۴۲۸ ق = ۱۳۸۶.
۴۶. تمیمی آمدی، عبدالواحد، غررالحکم و دررالکلم، انتشارات دفتر تبلیغات قم، ۱۳۶۱.
۴۷. _____، تفسیر تسنیم، قم، نشر اسراء، ۱۳۸۸.
۴۸. جوهری، اسماعیل بن حماد، الصحاح - تاج اللغة و صحاح العربیة، ۶ جلد، دار العلم للملایین، بیروت - لبنان، ۱۴۱۰ ه ق
۴۹. حرّ عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة. تحقیق ربانی شیرازی، عبدالرحیم، چاپ پنجم، لبنان - بیروت: دار احیاء التراث العربی. (۱۴۰۳ ق/ ۱۹۸۳ م).
۵۰. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات فی الفاظ القرآن، چ دوم، تهران، مرتضوی، ۱۳۷۶.
۵۱. سیوطی، جلال الدین، الدرّ المنثور فی تفسیر المأثور، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ ق.
۵۲. سیوطی، عبدالرحمان بن ابی بکر. تاریخ الخلفاء. قم: بی نا، ۱۳۷۰.
۵۳. شاه عبدالعظیمی، حسین بن احمد، تفسیر اثنا عشری، تهران، میقات، ۱۳۶۳.
۵۴. شهیدی تبریزی، میرزا فتاح بن محمد علی بن نور الله، هدیة الطالب الی اسرار المكاسب، قم: انتشارات دارالکتاب، بی تا.
۵۵. صدر، سید محمد باقر، فلسفه ما، دارالصدر، ۱۳۹۳.
۵۶. صدوق، محمد بن علی، من لایحضره الفقیه، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ ق.
۵۷. طباطبائی، سید محمد حسین، تفسیر المیزان، چ بیست و هشتم، قم، انتشارات اسلامی، ۱۳۵۸.

۵۸. طبرسی، فضل بن حسین، تفسیر مجمع البیان، ترجمه گروه مترجمان، تهران، فراهانی، ۱۳۸۵.

۵۹. طبرسی، فضل بن حسین، تفسیر جوامع الجامع. مصحح: ابوالقاسم گرجی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۷.

۶۰. طریحی، فخر الدین، مجمع البحرین، کتابفروشی مرتضوی، تهران - ایران، سوم، ۱۴۱۶ هـ

ق
۶۱. عطار دی، عزیز الله، مسند الامام الرضا ع، چاپ دوم، بیروت: انتشارات دار الصفوه، ۱۴۱۳ ق.

۶۲. عمر بن بحر جاحظ، الرسائل السیاسیه، محقق: علی بوملحم، بیروت: انتشارات دار و مکتبه الهلال، ۲۰۰۲ م

۶۳. فارابی، محمد بن محمد، آراء اهل المدينه الفاضله، قم: دار زین العابدین ۲۰۱۹ م = ۱۳۹۷.

۶۴. قاضی ابو یوسف، یعقوب بن ابراهیم. الخراج. بیروت: انتشارات دار المعرفه، ۱۳۹۹ ق.

۶۵. قاضی النعمان المغربی، ابن حیون، نعمان بن محمد؛ دعائم الإسلام و ذکر الحلال والحرام والقضایا والأحكام؛ ج ۲، قم: مؤسسه آل البيت، ۱۳۸۵ ق

۶۶. قمی علی بن ابراهیم، تفسیر قمی، چاپ چهارم، قم، دار الكتاب، ۱۳۶۷ ش.

۶۷. قمی، عباس، سفینه البحار، قم، انتشارات اسوه، بی تا.

۶۸. کلینی، ابو جعفر، محمد بن یعقوب، الکافی، تهران، دار الکتب الإسلامیه، ۱۴۰۷ ق.

۶۹. متقی هندی عا، الدین علی بن حسام. کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال. ۱۸ جلد، بیروت: مؤسسه الرساله، ۱۴۱۳ ق.

۷۰. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الأنوار، بیروت، مؤسسه الطبع و النشر، ۱۴۱۰ ق.

۷۱. مغنیه، محمد جواد، التفسیر الکاشف، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۲۴ ق.

۷۲. مقدسی، مطهر بن طاهر. البدء و التاریخ. بور سعید: انتشارات مکتبه الثقافه الدینی، بی تا.

۷۳. نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، بیروت، مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۰۸ ق.

مقالات

۷۴. پور عزت، علی اصغر، اداره سلام به روایت نهج البلاغه، فصلنامه پژوهش‌های نهج البلاغه، ۳۱، ۱۳۹۰..

۷۵. ثواقف، جهانبخش، علی علیه السلام، کارگزاران حکومت و راهکارهای اصلاحات، فصلنامه حکومت اسلامی، سال ششم، ۴، ۱۳۸۰.

۷۶. خسروشاهی، «پیش‌گیری از جرم در آموزه‌های قرآنی»، بصیرت، ش ۳۰-۳۱، صص ۷۳-۵۵.

۷۷. میرخلیلی، «پیش‌گیری وضعی از نگاه آموزه‌های اسلام»، فقه و حقوق، ش ۱.

۷۸. نجفی ابرند آبادی، علی حسین، پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی، تحقیقات حقوقی بهار و تابستان ۱۳۷۸ - شماره ۲۵ و ۲۶.

پایان نامه ها و جزوات

۷۹. شریفی، صادق، مبانی حقوق اداری در عهدنامه مالک اشتر با توجه به دوران خلافت حضرت علی علیه السلام، مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۱۳۷۳.

۸۰. نجفی ابرند آبادی، علی حسین، جزوه درس جرم‌شناسی، مقطع دکتری، دانشگاه تربیت مدرس، نیمسال اول، ۸۰-۱۳۷۹، ص ۷۵۳.

۸۱. نوذری فردوسی، محمد. سیاست جنایی اسلام در قبال فساد اداری و مطالعه تطبیقی با موازین بین المللی. رساله دکتری، دانشگاه تهران، ۱۳۹۰.

سایت ها

۸۲. عارفی جو، مهدی، باز تعریف تجمل گرایی از منظر قرآن کریم، کتابخانه دیجیتال قائمیه، ۶ فروردین ۱۳۹۵. www.ghbook.ir.

۸۳. کامران کیانی منش، "تأملی بر موضوع فساد اداری"، www.ict.gov.ir